

✓ 5. **ВИНАХІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ І.ПУЛЮЯ**

Стефівенко Т.М., Попівний А.З. - студенти 1-го курсу
(Тернопільський приладобудівний інститут)

Науковий керівник: к.т.н., ст.викл. Медюх М.М.

І.Пулюй був одним з найвидатніших вчених XIX - початку XX століття. Поряд з важливими фундаментальними дослідженнями він здійснив ряд винаходів, які назавжди прославили його ім'я.

В 1875 році І.Пулюй винайшов прилад для вимірювання механічного еквівалента теплоти, який був відзначений срібною медаллю на Всесвітній виставці у Парижі в 1878 році. Прилад складається з двох порожніх сталевих конусів, що входять один в одного і служать калориметром. Тепло, що виділяється при терті конусних поверхонь під час їх обертання дорівнює роботі тертя, яку можна обчислити за даними експерименту. Відношення роботи і теплоти і є механічним еквівалентом тепла.

В 1880-82 рр. І.Пулюй сконструював ряд приладів для дослідження електричних розрядів у евакуйованих скляних трубках. До них належать: фосфоризуюча лампа, електричні радіометри і трубки з розрідженим газом. Декілька цих приладів були відзначені нагородами у 1881 році на міжнародній виставці у Парижі. Фосфоризуюча лампа І.Пулюя являє собою скляну трубку з впаєними в неї платиновими електродами. Навпроти катода була розміщена пластинка, покрита сірчистою сполукою. При збудженні струму в трубці спостерігалась сильна фосфорисценція. Ця лампа була фактично предтечею рентгенівської трубки, яка замість фосфоризуючої пластинки має антикатод з платини.

Досліджуючи катодні промені, І.Пулюй у 1883 році сконструював також лампу для змінних струмів високої напруги, в яких катодні промені розжарюють окис торію. Одночасно І.Пулюй вдосконалив лампи розжарення з вугільними електродами, сконструював прилади і придумав досліди для демонстрації інтерференції і поширення хвиль, резонансу, вільного падіння тіл у вакуумі.

Важливим для наукових дослідів та для технічних потреб є винайдений Пулюєм телетермометр, призначений для вимірювання температури у віддалених місцях.

Плідна і багатогранна винахідницька діяльність І.Пулюя, його велика наукова, просвітницька та громадська діяльність служать добрим прикладом для його вдячних нащадків.